

11227
42626

100
10%

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА № 62.

ЛЕКЦИИ
ПО
ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКОТО ПРАВО

отъ

Н. П. БЛАГОЕВЪ
извънреденъ професоръ

ПЪРВА ПОЛОВИНА
уводъ, извори, държавно право.

СОФИЯ — ПЕЧАТНИЦА „ХУДОЖНИКЪ“ — 1926

~~1830~~

На уважаемия си приятел
проф. Георги М. Данаиловъ

Авторътъ.

С. С. ПАВЛОВИЧЪ
СОФИЯ
42626
С. С. ПАВЛОВИЧЪ

ПРЕДГОВОРЪ

Издаваме първата половина от лекциитѣ си, главно за да улеснимѣ слушателитѣ си и второ за да принесемѣ нѣщо къмѣ литературата по история на българско право, която е твърде бедна, и затова всѣки приносъ е цененъ. Лекциитѣ си издаваме съкратени, като въ кратко излагаме зачекнатитѣ въ тѣхъ въпроси и оставаме на студентитѣ да ги развиятъ въ научни студии въ семинарнитѣ си упражнения. А пъкъ че това е възможно и полезно, ние напълно се увѣрихме отъ десетгодишната си преподавателска практика.

Безспорно, въ труда ни ще да има грѣшки и недостатѣци. Нѣкои отъ тѣхъ, възможно е, и ние да забележимѣ и въ друго издание ще ги поправимѣ. Но предварително изказваме искрената си благодарностъ на всѣкиго, който ни посочи и най-малката грѣшка

Трудътъ ни, може би, ще бжде другъ и по форма и по съдържание, ако е сждено да бжде издаденъ като учебникъ или история на българското право.

Лекциитѣ си посвещавамъ на уважаемия си приятель проф. Георги Т. Данаиловъ.

София, 3 ноемврий 1926 год.

Н. П. Благоевъ.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОДЪ

	Стр.
Понятие на историята на българското право	5
Задача на историята на българското право	5
Предметъ на историята на българското право	6
Методъ на историята на българското право	7
Обемъ на историята на българското право	8
Отношение на историята на българското право къмъ правната история на другитѣ словенски народи . .	8
Спомагателни науки на историята на българското право .	10
Система на изложение на историята на българското право	11
Периоди въ историята на българското право	13
Литература на историята на българското право	15

ЧАСТЪ ПЪРВА

ИЗВОРИ

УВОДЪ

Извори на историята на българското право	18
--	----

ГЛАВА ПЪРВА

ЮРИДИЧЕСКИ ИЗВОРИ

Общъ погледъ върху юридическитѣ извори	19
--	----

I ДОМАШНИ ЮРИДИЧЕСКИ ИЗВОРИ

Църковни хрисовули	20
Законъ судный людьмъ	22
Кърмчая	22
Международни договори	24
Синодикъ на царь Борила	25
Обичайно право	26
Значение на обичайното право за историята на българ- ското право	28
Характерни черти на обичайното право	28
Правни преживѣлки	30

II ЧУЖДИ ЮРИДИЧЕСКИ ИЗВОРИ

1. ВИЗАНТИЙСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО.

Значение на византийското законодателство за историята на българското право	31
--	----

Византийско свѣтско законодателство	32
Византийско църковно законодателство	36

2. ТУРСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Значение на турското законодателство за историята на българското право	40
Турски правни сборници и актове	41

ГЛАВА ВТОРА

ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ

Общъ погледъ върху историческитѣ извори	44
---	----

I ДОМАШНИ ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ

Устни известия	44
Писмени известия	46
Известия чрезъ изображение	52
Остатъци въ тѣсенъ смисълъ	52
Паметници	53

II ЧУЖДИ ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ

Византийски историци	54
Византийски хронисти	63
Византийска хагиография	68
Византийска кореспонденция	69

ГЛАВА ТРЕТА

КРИТИКА И ТЪЛКУВАНЕ НА ИЗВОРИТѢ

Критика на изворитѣ	70
Тълкуване на изворитѣ	74

ЧАСТЪ ВТОРА

ДЪРЖАВНО ПРАВО

ОТДѢЛЪ ПЪРВИ

ДЪРЖАВНО УСТРОЙСТВО

УВОДЪ

Предметъ на историята на българското държавно право	77
Основаване на българската държава	77
Наименование на българската държава	79
Елементи на българската държава	81

ГЛАВА ПЪРВА

ТЕРИТОРИЯ

Територия на българската държава	81
Югословенски области	82

	Стр.
Собствено и общо наименование на югословенскитѣ области	83
Политическа самостоятелностъ на югословенскитѣ области	84
Обединение на югословенскитѣ области къмъ българската държава	85
Териториално-национална основа на българската държава	86
Внѣшна форма на българската държава	88
Териториаленъ съставъ на българската държава	89

ГЛАВА ВТОРА

НАРОДЪ

Български народъ	92
Българска народностъ	93
Социаленъ съставъ на българския народъ	95

I НЕСВОБОДНИ

Робство въ България	95
Социално и правно положение на робитѣ въ България	97
Встѣпване въ робство	98
Освобождение отъ робство	100

II СВОБОДНИ

1. НЕПРИВЕЛИГОРОВАНИ

Общъ погледъ върху непривилегированото българско население	102
Свободни селяни	102
Правно и социално положение на свободнитѣ селяни	103
Прониарски люди	104
Правно и социално положение на прониарскитѣ люди	106
Църковни люди	108
Право и социално положение на църковнитѣ люди	110
Ратаи	111
Правно и социално положение на ратаитѣ	113
Граждани	115
Правно и социално положение на гражданитѣ	116
Социално и правно положение на българитѣ подъ византийското владичество	117
Социално и правно положение на българитѣ подъ турското владичество	118

2. БОЛЯРСТВО

Боляри	119
Велики и малки боляри	121
Внѣшни и вътрешни боляри	121
Права и привилегии на боляритѣ	123
Длъжности на боляритѣ	124

	215
	Стр.
Материално състояние на боляритѣ	124
Чербаджии	125

3, ДУХОВЕНСТВО

Българско духовенство	126
Правно и социално положение на духовенството	127

ГЛАВА ТРЕТА

ВЛАСТЪ

Характеръ на властѣта	129
Форма на българското държавно управление	129
Форма на държавното управление на южнитѣ словени	130
Форма на държавното управление на прабългаритѣ	132
Форма на държавното управление на византийцитѣ	133
Учение на християнството за държавата и държ. власти	135
Политическо, културно, правно и социално значение на християнството	137
Богомилство, сжшность, политическо, културно, социално и правно значение	139
Църковенъ въпросъ	141
Политически партии	144
Владѣтели	146
Характеръ на българската владѣтелска власт	146
Права и функции на българскитѣ владѣтели	148
Заслуги на българскитѣ владѣтели за политическото и национално единство на българския народъ	149
Титли на българскитѣ владѣтели	150
Знаци на царското достойнство	152
Начини за приемане владѣтелската власт	153
Приемане владѣтелската власт по наследство	154
Приемане владѣтелската власт по звание	155
Приемане владѣтелската власт по изборъ	156
Условия за приемане владѣтелската власт	157
Династии	159
Колективно начало за наследване владѣтелската власт	159
Индивидуално начало за наследване владѣтелската власт	160
Начало на сенйората	161
Начало на майората	162
Намѣстничество	162

ОТДѢЛЪ II.

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ

Характеристика на старото българско държавно управление	164
---	-----

ГЛАВА ПЪРВА
АДМИНИСТРАТИВНО ДЪЛЕНИЕ

Политическо и църковно дѣление на българската държава	165
Области	165
Жупи	167
Градове	168
Села	163
Епархии	168

ГЛАВА ВТОРА
ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕТО
I ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Органи на централното управление	170
Владѣтели	171
Владѣтелски съветници	172

II МЪСТНО УПРАВЛЕНИЕ

Областни управители	175
Мѣстни князе	176
Жупани	178
Градски и селски старейшини	179
Градски и селски събрания	181

ГЛАВА ТРЕТА
ВОЕННО УПРАВЛЕНИЕ

Войска и нейното значение	182
Постоянна войска	183
Прониарска войска	184
Бащинийска войска	185
Управление на войската	187
Количество на българската войска	188
Съставъ на българската войска	190
Въоръжение	191
Укрепления	193

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ

Характеристика на старитѣ български финанси	195
Прѣки данѣци	196
Косвени данѣци	199
Владѣтелски регалии	200
Повинности	202

* * *

Покорение на българск. държава отъ византийцитѣ и при- чини за това	203
Покорение на бѣлг. държава отъ турцитѣ и причини за това	205
Възобновение на българската държава въ края на XIX в.	208
Съдържание	212